

Državni inspektorat još uvijek kažnjava neodgovorne trgovce

Hrvatska udruga za zaštitu potrošača osnovana je 1998. godine, a na čelu joj je profesorica s Ekonomskog fakulteta Vesna Brčić-Stipčević. Osim savjetovanja potrošača putem telefona i faksa, HUZZP je pokrenuo nekoliko projekata, i to pod sponzorstvom Svjetske organizacije potrošača Consumers International. Jedan od takvih projekata je o mesu i mesnim prerađevinama. HUZZP j. osim toga, aktivno sudjelovao u kreiranju Zakona o zaštiti potrošača te smo o provedbi zakona i o najvećim potrošačkim problemima razgovarali s V. Brčić-Stipčević.

VL: Koji su najčešći problemi domaćih potrošača?

O: Najveće probleme potrošači u RH imaju s isporučiteljima komunalnih usluga (odvoz

Najvažnija posljedica donošenja Zakona o zaštiti potrošača je senzibiliziranje javnosti za potrošačke probleme

smeća, isporuka vode), telekomunikacijske usluge (fiksna mreža), isporuka električne energije. Gradani se najviše žale visinu cijene vode, cjenovnu diskriminaciju potrošača po kriteriju tzv. kategorizacije korisnika (primjerice 32 cijene za m³ vode na otoku Krku), a radi se o isporuci iste vrste usluge. Način donošenja cijena i načina isporuke je još uvijek nedovoljno transparentan, potrošače se pita za mišljenje, ali se to mišljenje najčešće ne uvažava. U slučaju distribucije električne energije trošak očitavanja brojila i slanja računa posebno se zaračunava u paušalnom iznosu što nije u skladu sa odredbama Zakona o zaštiti potrošača o obvezi isticanja konačne cijene/ troška koju plaća potrošač.

VL: Je li zaštita potrošača poboljšanja donošenjem Zakona o zaštiti potrošača?

Služba državna potrošača

VL: Usporedba Hrvatske s razvijenim zemljama u pogledu zaštite potrošača.

O: U Hrvatskoj ne postoji tradicija zaštite potrošača, niti u institucionalnom smislu, niti u obrazovnim institucijama, niti u obitelji. U ostalima tranzicijskim zemljama su počeli znatno ranije, primjerice u Sloveniji je prvi Savez potrošača osnovan već 1990. godine i prvih pet godina je civilni sektor podržan od strane slovenske Vlade financijskim potporama za osnaživanje savjetodavnih

ureda za potrošače. U Češkoj i Poljskoj je civilni sektor, dakle nevladine udruge odigrao značajnu inicijalnu ulogu o podizanju svijesti o važnosti tog područja. Iako na području RH udruge postoje od 1998. godine najveći problem u osnaživanju rada je upravo nedostatak inicijalne državne potpore. Naime ovakve udruge ne smiju primati potpore od poslovnog svijeta da ne bi došla u pitanje njihova nepristranost i kredibilitet kod građana.

O: Najvažnija posljedica donošenja Zakona o zaštiti potrošača je senzibiliziranje javnosti za naše svakodnevne probleme i spoznaja o potrebi vlastitog angažmana i samozaštite. Zakon je ponajprije (usprkos manjkavostima) jasno odredio uvjete ponašanja na tržištu svih onih koji nešto nude krajnjim potrošačima. Druga novost je da postoje i zakonom propi-

sane sankcije za prekršitelje. **VL:** Je li se i koliko promijenio odnos monopolističkih tvrtki prema potrošačima od donošenja Zakona o zaštiti potrošača?

O: Odnos monopolista se promijenio upravo zahvaljujući pritisku javnosti. Naravno da i dalje nastoje maksimirati svoje poslovne ciljeve, ali se sve više osjeća uvažavanje miš-

ljenja potrošača. Očito je da shvaćaju da neće dugoročno opstati ako ne počnu stvarno uvažavati zahtjeve potrošača, jer hrvatski građani iako nisu skloni bojkotu počinju se sve više samoorganizirati. **VL:** Koje odredbe najčešće krše trgovci i kako se potrošači mogu izboriti za rješavanje problema kada im, primjerice, ne žele zamijeniti proizvod ili vratiti

k ne

H. GRGIC novac nakon reklamacije?

O: Najčešće se krši odredba o zakonskom roku za reklamaciju, koju su neki sveli na osam dana. Nije mi jasno zašto Državni inspektorat po službenoj dužnosti ne pokrene postupak sankcioniranja takvih trgovaca.

VL: Kako ocjenjujete Nacrt prijedloga nacionalnog programa zaštite potrošača za sljedeće dvije godine?

O: Svaki program pa i ovaj može uvijek biti bolji. Međutim kod donošenja ovog programa u koji su bile uključene putem Nacionalnog vijeća sve relevantne institucije i predstavnici organiziranih potrošača vodilo se računa o prioritetima i financijskoj izvedivosti, pa je naglasak dan na potporu potrošačima kroz sustavnu edukaciju i savjetodavne urede.

VL: Na čemu će HUZP inzistirati u ovoj godini?

O: Članovi HUZP-a u ovoj godini imaju dva glavna cilja: utjecati na minimiziranje problema u javnim uslugama i u skladu s glavnim ciljem krovne svjetske potrošačke organizacije Consumers Internationala boriti se protiv zloraba putem genetski modificirane hrane. Tu se radi o važnom nacionalnom interesu, a to je zdrava populacija i potpora domaćim proizvođačima hrane.

VL: Koji su najveći pomaci na tržištu proizvoda i usluga za koje su se izborile udruge potrošača?

O: Najveći pomak je donošenje Zakona o zaštiti potrošača, institucionaliziranje zaštite potrošača (unutar Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva), uvažavanje zahtjeva pojedinaca putem organiziranih potrošačkih udruga, izabrano pravo na izražavanje mišljenja i zbog javnog pritiska prihvaćanje bolje poslovne prakse od strane ponuđača roba i usluga. Cilj nije stvaranje afera, nego poboljšanje uvjeta života građana.